

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čekovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon Interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrti strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Pravilnik o izplačilu odškodnine za razlaščne gozdove.

Minister poljedelstva je sporazumno s ministrom za gozdove in rudnike in s predsednikom ministrskega sveta izdal pravilnik o višini in načinu izplačila odškodnine za razlaščne gozdove in o tozadavnem postopku. Ta važni pravilnik, ki so ga objavile »Služene Novine« v Beogradu, vsebuje naslednje bistvene določbe.

Določitev in odmera odškodnine.

Gozdovi (gozdna zemljišča s sestavinami) strogega starega zaščitnega značaja (zaščitni pasovi visokih leg, zaščitni pasovi ob javnih prometnih sredstvih in hudourniških področjih, plazovih itd.) in vse ostale neplodne površine v sestavu teh gozdov se bodo razlastili brez pravice do odškodnine. Za druge gozdove (gozdna zemljišča s sestavinami) se bo določila odškodnina na podlagi čistega katastrskega dohodka po stanju na dan 27. februarju 1919. Gozdovi I. in II. razreda starega čistega katastrskega dohodka bodo tvorili I. razred agrarne cenitve, gozdovi III. in IV. razreda starega katastrskega dohodka bodo tvorili II. razred agrarne cenitve, V. in VI. razred starega čistega katastrskega dohodka bo III. razred agrarne cenitve, VII. in VIII. razred čistega katastrskega dohodka pa IV. razred agrarne cenitve.

Cena I. razreda se odredi tako, da se bo stari čisti katastrski dohodek gozdov II. razreda katastrske dobrosti, izražen v kronah, pomnožil s količnikom 200. Tako dobljena vsota je dinarska cena za I. razred agrarne cenitve. Cena II. razreda se določi tako, da se vrednost I. razreda zmanjša za 20%. Cena III. razreda se ugotovi s tem, da se vrednost II. razreda zmanjša za 20%. Cena IV. razreda se določi tako, da se vrednost III. razreda zniža za 50%. Odškodnina po gornjem členu velja za normalno porasle gozdove, stare nad sto let in najboljše vrste lesa ter brez posebnih težkoč za razlastitev. Ali so razlaščeni gozdovi podnormalno porasli, kolikšna je njihova starost, kakšna jim je vrednost lesa in ali obstoje posebne težkoče za razlastitev, bodo določile manjšo vrednost od primera do primera posebne komisije. Ta cena bo veljala za obračun.

Genilne komisije in njihova naloga.

Za opravljenje teh navedenih del pravilnika bo ban imenoval komisije, ki bodo sestojale iz dveh usposobljenih gozdarskih veščakov. Eden izmed teh bo sreski gozdarski referent dotičnega sresa, eden pa poljedelski strokovnjak banske uprave. Komisijam bodo predsedovali sreski načelniki srezov, kjer so gozdovi. Te komisije bodo poskrbele, oziroma določile na licu mesta tele podatke: a) o potrebi agrarnih oseb (upravičencev) v smislu § 24. zakona, ki vsebuje določbe glede pašnikov in gozdov v Dravski banovini, vpoštevajoč pri tem število članov zainteresiranega skupnega telesa in o velikosti in stanju gozdov, ki so jim bili doslej lastniki; b) o razpoložljivih gozdnih površinah v smislu § 24. zak., pri čemer je treba paziti na njihovo gospodarsko stanje, na gospodarsko pripadnost in na potrebe gozdne industrije, za katere je treba primerno izvesti načela čl. 1. in 2. zakona z dne 15. marca 1929 o zaščiti domače lesne industrije, tako da se ji po možnosti zjamči primerna količina tehničnega lesa iz lastnih gozdov; c) o možnosti ustanovitve novih gospodarskih celot z ozirom na dosedanjo in novo posest agrarnih oseb. Razen tega bodo komisije poskrbele zemljejknjižne izpiske, izvleček lastninskih listin in lastninskih knjig zemljiških zajednic, popise rodbin zainteresiranih vasi, oziroma upravnih občin, ter naj sestavijo pregledne načrte velikih gozdnih posestev. Veleposestniki so dolžni, da pred-

Predsednik španske ustavotvorne skupščine, vseučiliščni profesor Besteiro.

lože komisijam popolne gospodarske podatke, kontrolne knjige in ostala gradivo za cenitev z vsemi načrti. Na osnovi tako zbranih podatkov in določb tega pravilnika, bodo komisije za vsako gozdno veleposestvo, za katero se zahteva razlastitev, predložile utemeljen predlog: a) o površini, ki jo je treba razlastiti v korist vsakega posameznega subjekta (osebe); b) o cenitvi manjše vrednosti v smislu določb tega pravilnika. Na ta način utemeljene predloge morajo komisije predložiti brez zavlačenja preko pristojne banske uprave ministrstvu za poljedelstvo, da jih reši v smislu § 24. zakona.

Posamezne določbe.

Odškodnina za gozdna zemljišča (krčevine) imovinskih občin, ki so bila na osnovi dosedanjih zakonov o agrarni reformi že poljedelsko kultivirana, se bode določila po odredbah § 28. zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih. Odškodnina za zgradbe in druge gradbene predmete, ki so potrebni za upravo, ekonomijo in izkoriščanje gozdov, ki se naj razlastijo, se bo določila na podlagi § 34. zak. o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih. Če se vsa površina ali pa samo en del gospodarske enote razlasti v korist nekaterih agrarnih subjektov, bodo dotični subjekti udeleženi pri plačanju odškodnine po stanju in površini gozdov, ki so mu pripadli. V kolikor bodo obstojali upravičeni razlogi gozdno-gospodarskega značaja zoper razdelitev razlaščenega gozda, ne glede na površino, se bodo zadržali odnosni agrarni subjekti. Izvzamejo se iz razlastitve vse naprave za predelavo lesa in dr. gradb. objektov, ki služijo veleposestniku v industrijske svrhe, kakor tudi za izkoriščanje preostalega dela gozda. Za gradnjo gozdnih cest, potov in skladišč, kakor tudi za njihove predmete se ne plača nikaka odškodnina.

Način izplačila.

Glede na posebni značaj gozdnega gospodarstva se lahko prizadetim agrarnim subjektom dovoli odgoditev plačevanja obrokov, če nastopijo za to upravičeni razlogi. Obrazložene prošnje za odgoditev plačila je treba v roku enega meseca dni pred dospelostjo plačilnega roka poslati preko sreskega načelstva banski upravi, ki bo o tem razsodila. Te prošnje se lahko ponove, če bi tudi po podaljšanjem roku obstojali isti predlogi. Vse ostale odredbe za iz-

plačilo odškodnine, vsebovane v zakonu o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih, veljajo tudi za razlaščne gozdove.

Sklepna določila.

Tiste gozdne površine in gozdovi, ki so na podlagi sklepa državnih oblasti že izločene za potrebe agrarne reforme, se lahko, zaokrožijo v mejah prirodnih razmer. Pri tem je treba stremeti za tem, da novo določene meje obsegajo najmanj toliko površine, kolikor je že izločene. V kolikor obstoje pogodbe glede izkoriščanja razlaščenih gozdov, se dopusti dogovoru strank, ali bodo še dalje ostale v veljavi. Ta pravilnik stopi v veljavo, ko se razglasi v »Službenih novinah«. Od tistega dne se začne šteti rok, določeni v čl. 24. zakona. S tem je ustrezno želji interesentov, da se rok za vložitev prošenj za dodelitev gozdov in pašnikov podaljša. Ta rok namreč obsega 30 dni ter se ne bo štel od dneva objave zakona — 26. junija, — marveč od dneva objave tega pravilnika.

*

V NAŠI DRŽAVI.

Trgovinska pogodba z Avstrijo. Dne 20. julija je stopila v veljavo nova trgovinska pogodba z Avstrijo. Prejšnja pogodba je bila 1. julija tega leta odpovedana. Zadnja leta se Avstrija na vso moč trudi, da bi povzdignila svoje poljedelstvo. Res je avstrijsko poljedelstvo tekom zadnjih let jako napredovalo. Ta napredek, se ne more zdržati na višini, ki jo je dosegel, ako se cena kmetijskim pridelkom ne ohrani na primerni višini. Eno izmed uspešnih sredstev v to svrhu je zaščitna carina. Od leta 1925 je Avstrija izdala 5 carinskih novel (novih zakonov), s katerimi je zaščitila domačo proizvodnjo, osobito kmetijstvo. Radi teh razmer je prišlo do pogajanj z našo državo in plod teh pogajanj je nova trgovinska pogodba, ki je v veljavi do konca junija 1932. V tej pogodbi je naša država povišala carino na razne industrijske pridelke, zlasti za železo, papir, usnje in tkanine. Avstija je nam dovolila uvoz 500.000 met. stotov pšenice pri zmanjšanju carine za 3.20 zlatih kron pri 100 kg, torej pri carini okoli 7 zlatih kron. Ta prednostna carina pa stopi v veljavo le takrat, če jo odobrijo druge pogodbene države, ki uživajo največjo ugodnost. Če te države omenjene prednosti ne dovolijo, se bodo začela nova pogajanja za kakšno drugo ugodnost. Za klavna goveda je določen kontingent (količina) deset tisoč glav in znaša zanje carina 9 zlatih kron za 100 kg, za delovno živino znaša carina po komadu 70 zlatih kron, za junce in junice po komadu 50 zlatih kron, za tele pa 8 zlatih kron. Za mesnate prašiče od 40—150 kg ostane carina 18 zlatih kron, letna količina pa znaša 21.000

komadov. Uvoz takozvanih špeharjev, to je prašičev nad 150 kg je prost. Kar se bo uvozilo preko določenega števila, bo uveljala avtonomna carinska tarifa v znesku 45 zlatih kron za 100 kg. Nadalje znaša carina za živo perutnino 8 zlatih kron, za zaklano, očiščeno 15 zlatih kron. Za konje so ostale dosedanje carine neizpremenjene. Ker pa smo mlade konje pod dve leti starosti uvažali v Avstrijo kot klavno živino, je sedaj v pogodbi določba, da se smatrajo za klavno živino samo konji, stari nad dve leti. Carina za mast znaša 30, za slanino 22, za slivovko do 50°, za vino do 10° 30, od 10 do 14 35, za mineralne vode 1.40, šampanjec 150, salama 60, kranjske klobase 60 zlatih kron. Bučno olje je prosto carine. Carina za grozdje znaša 10 zlatih kron, za namizno sadje (jabolka, črešnje, breskve in marelice) 5 zlatih kron. Uvoz svežih sliv je prost. Za naše kraje je velike važnosti, da znaša carina za nepakovana jabolka od 1. julija do 15. novembra 2 zlati kroni, od 15. novembra do 15. decembra 3 zlate krone, po tem času pa 5 zlatih kron. Zgodnji krompir bo plačal 2 zlati kroni, glavata salata 4. Suhe gobe 10 zlatih kron. Hmelj je sedaj prost carine, dočim je dosedaj znašala 20 zlatih kron. Obmejni promet se je v novi pogodbi utesnil nam na škodo. Avstrijci so to dosegli na podlagi svojih, za nas neugodnih statistik o obmejnem prometu, dočim mi teh statistik nimamo. Doslej je bilo mogoče nesti moko, kruh in navadno pecivo do teže 5 kg čez mejo, sedaj pa se sme nesti samo 3 kg. Jajc se sme nesti namesto prejšnjih 50 samo 5 komadov, mesa, sira in masla, namesto prejšnja 2 kg samo 1 kg. Dosedanja omejitev mlinskega prometa in dovoza na žage: 5 km je padla.

Zakon o srednjih šolah spremenjen. Srednješolski zakon se spremeni takole: Stroške za zgradbe srednješolskih poslopij, za njih vzdrževanje in popravilo nosijo banovine, v Beogradu, Zemunu in Pančevu pa država. Šolsko leto se več ne deli v tromesečja, ampak v dve polletji. Velike počitnice trajajo od 29. junija do 23. avgusta. Učenci srednjih šol smejo biti člani Sokola kraljevine Jugoslavije, izven šole pa so lahko člani verskih udruženj svoje verske zajednice.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Za Parizem so sklenili tudi v Londonu le nekaj začasnega. Veliko smo že pisali, kako je zašla Nemčija v hude finančne težkoče, ki ogrožajo tudi finančno stanje več drugih držav, ki imajo kapital naložen v Nemčiji. Nemcem so hoteli pomagati pred tedni v Parizu, kjer pa ni došlo do nobenih pravih sklepov. Finančni ministri veseleli so se tolažili, da bo prišlo do ozdravljenja nemških finančnih prilik na tozadevnih posvetovanjih v Londonu. Dolgovezna londonska posvetovanja so rodila ta uspeh, da se podaljšajo Nemčiji kratkoročni krediti za tri mesece. Odbor finančnih ministrov je sklenil še, naj pošljejo na Nemčiji interesirane velebanke v Berlin posebno komisijo strokovnjakov. Ta komisija bi ne

bila kontrola za Nemce, ampak bi se sama na licu mesta poučila, ali bodo londonski sklepi dovoljni za finančno ustalitev Nemčije. Za slučaj, da bi se izkazali ukrepi za nezadostne, bo predlagala komisija vladam nadaljne pomožne ukrepe. Sploh bo zbrala komisija gradivo za jesensko gospodarsko posvetovanje v Londonu. Pariška in londonska konferenca sta prinesli za Nemčijo in za po njej prizadete države v najboljšem primeru le začasno olajšanje položaja.

Zasilne uredbe v Nemčiji. Nemško uradništvo od najvišjega do najnižjega prejema po zasilni uredbi plače v dveh obrokih: 1. in 10. dan v mesecu. Po drugi zasilni uredbi se bodo plačevale za neplačane davke obresti 5—12%, z obračunom vsakih 15 dni.

Svečana otvoritev madžarskega parlamenta. Z velikim tam tamom je bil otvorjen v Budimpešti novoizvoljeni madžarski parlament od regenta Horthyja 21. julija s posebnim prestoim govorom.

Iz republike Španije. V Madridu zboruje novoizvoljena španska ustavotvorna skupščina, v deželi sami pa divjajo povsod stavke, nemiri, naraščanje brezposelnih, pomanjkanje in hujskanje ljudskih množic proti vsaki oblasti. Vlada nastopa proti nemirnežem s silo, pripravlja zakon proti stavkam in bo začela z najbolj učinkovitim sredstvom proti siromaštvu z agrarno reformo. Agrarni odbor je že izdelal načrt za razkosanje veleposestev in njihovo razdelitev med brezposelne. Načrt smatra za veleposestva ona, ki imajo več kakor 200 ha obdelane zemlje in nad 400 ha pašnikov. V to svrhu bi se naj ustanovile posebne zadrage kmetov, ki bi sprejele v last ta zemljišča ali pa bi jih porazdelile med najbolj revne in potrebne delavce. Država bi za enkrat prispevala 120 peset za izplačilo delavskega zaslužka za nakup semena in gnojil do prihodnje žetve. Minister Azana je mnenja, da bi se na ta način lahko razdelilo 750.000 ha med najmanj 100.000 brezposelnih delavcev. Z razdeljevanjem bi se pričelo že s 1. avgustom, odškodnino pa bi določil parlament pozneje.

*

EVHARISTIČNI SHOD V KONJICAH.

Dne 2. avgusta, na porcijunkulsko nedeljo, bo v Konjicah za celo dekanijo velik evharistični shod. V nadzupniški cerkvi bo dne 31. julija, 1. in 2. avgusta evharistična tridnevica. Glavni dan slovesnosti bo v nedeljo in boče imel nagevore pri skupnih sv. obhajilih škof dr. Ivan Tomažič. Po škofevi slovesni službi božji bo zunaj cerkve slavnostno zborovanje, na katerem bo sta govorila dr. Franc Vatovec iz Maribora in dr. Alojzij Voršič iz Celja. Popoldne v nedeljo bo pridiga in procesija z Najsvetejšim.